

שיעור הרב שליט"א הלכות לימי בין המצרים (ג)

פסקי הלכות לתשעה באב

ערב תשעה באב

- א. בסעודה המפסקת ערב תשעה באב אין אוכלין שני תבשילין, ומכיון שנוהגים לאכול ביצה לא אוכלים עוד תבשיל, וקפה או תה לא נחשב תבשיל.
- ב. מחצות היום ואילך אסור ללמוד תורה, כי פיקודי ה' ישירים משמחי לב. וכתב המאירי (מו"ק כא.) "ויראה לי, שלא נאסרו דברי תורה לאבל אלא דרך לימוד וגירסא [ללמוד ולחזור], אבל לעיין בספרים המעוררים לבו של אדם לתשובה לא נאסר, ולא עוד, אלא שראוי לעשות כן", לכן מותר ללמוד ספרי מוסר וספרי חסידות המדברים בענין החורבן ומעוררים את הלב לתשובה*.
- ג. בפוסקים הביאו דברי הלבוש (סימן תקנד ס"ב) שמותר לקרוא בספר יוסיפון, כי מסופר שם השתלשלות חורבן ביהמ"ק².
- ד. והוא הדין שאפשר לקרוא ספרים שנכתבו על תלאות מלחמת העולם השנייה וצרות בישראל בשאר הדורות, כי מסופר בהם על הצרות משברות הלב, וגם מוסיפים יר"ש בלבו של אדם, כשרואים איך בכל הדורות מסרו ישראל עם קודש נפשם על קדושת ה'.
- ה. לגבי קטנים נחלקו הפוסקים אם מותרים בתלמוד תורה, דעת הט"ז (סימן תקנד סק"א) שמותרים, מפני שאין להם שמחה מת"ת, ומה שאמרו (תענית ל.) שתשב"ר בטלים בת"ב הוא בגלל המלמד שאסור בת"ת, כי הוא שמח בלימודו, אך מדברי המג"א (שם סק"ב) משמע, שיש איסור גם לקטנים ללמוד, משום שגם להם יש שמחה.

תשעה באב

- ו. מצד הדין מעוברות ומניקות חייבות בתענית, ויש בזה מנהגים שונים, וכל אחד יעשה שאלת רב.
- ז. קטנים פטורים מן התענית ומכל העינויים, ואין בזה אפילו משום מצות חינוך, זולת נעילת הסנדל שמחנכים אותם לא ללבוש נעליים, ונחלקו מאיזה גיל מגיעים לשנים שצריכים לחנכם בכך, יש אומרים מגיל 3, ואחרים סוברים רק מגיל 6, ומכל מקום נהגו שילדים גדולים קצת לא יאכלו בליל התענית, וגדולים יותר לא יאכלו גם בתחילת היום, אך כל זה אינו מדינא אלא מצד המנהג.
- ח. דעת האר"י ז"ל (הו"ד בשע"ת סק"ז בשם פע"ח) שכיון שאין נועלים מנעלים בתשעה באב, על כן אין לברך ברכת "שעשה לי כל צרכי", וכן כתב הרב בעל התניא בסידורו וכן המנהג.

^א יש לדון אם כוונתו להתיר גם ספרי מוסר שמביאים פסוקי התורה ומדרשי חז"ל, או שמא לא התיר אלא ספרים דוגמת 'חובות הלבבות' וכיוצא בו, שאין בהם כמעט ציטוטים מפסוקי התורה וחז"ל, אך בספרי חסידות שכתבו על עניני החורבן ועל תשעה באב, ודאי מותר ללמוד אע"פ שמזכירים דרשות חז"ל, וכן בספר 'נצח ישראל' למהר"ל, ובספרי דרוש כגון 'עצרות דבש' על עניני חורבן ביהמ"ק [יצוין, שבפולין למדו הרבה בספרי הרבי ר' יהונתן זי"ע], דרשות חת"ס על ימי בין המצרים, וכדומה לזה.

^ב הפוסקים הביאו היתר זה גבי לימוד התורה, דאע"פ ששאר דברים אסור ללמוד יוסיפון מותר, ואינו מובן, שהרי יוסיפון אינו תורה, ולמה יעלה על הדעת לאוסרו, ונראה שהיה מקום לאסור לימודו מחמת חשש היסח הדעת מן האבילות, אך מאחר שעוסק בעניני חורבן ביהמ"ק התירו לקרוא בו, משום שאינו מסיח דעתו מן החורבן, וק"ק למה ציינו לזה אצל האיסור ללמוד התורה.

ט. אסור לעשות מלאכה [שיש בה שהיית זמן] בת"ב, מפני שעיי"ז מסיח דעתו מן האבילות, וכן אין מכינים צרכי סעודה בת"ב, אולם כל זה רק עד חצות, ומכאן ואילך מותר לעשות מלאכה ולהכין צרכי סעודה. ולצורך סיום מסכתא של מוצאי ת"ב מותר להכין אף קודם חצות.

י. מעיקר הדין מותר לשטוף את הרצפה אחרי חצות [דהא מותר לעשות מלאכה], אמנם יש בזה חילוקי מנהגים, ואם הרצפה מלוכלכת או לכבוד שבת ודאי מותר.

מוצאי תשעה באב

יא. אסור לאכול בשר ולשתות יין ולשמוע כלי שיר עד י' אב בחצות היום, מפני שרוב ביהמ"ק נשרף בעשרה באב. ונהגו לעשות סיום מסכת במוצאי ת"ב ולאכול בשר ולשתות יין. איסור זה קל יותר מן האיסור שיש בתשעת הימים, ולכן לכל הדעות מותר להזמין כמה אנשים שרוצה, ויכול לעשות סיום על מסכתא בכוונה ובמטרה כדי לסיימה. יב. אין מסתפרין ואין מכבסין הבגדים ואין מתרחצין עד י' באב בחצות, אך בשנה זו שת"ב חל ביום חמישי יכול לעשות הכל לכבוד שבת כבר בבוקרו של יום שישי, ואם זמנו לחוץ יש להקל לעשותם גם במוצאי ת"ב בלילה.

ויהי רצון שיתהפכו הימים הללו לששון ולשמחה ולמועדים טובים

נכתב ע"י חברים מקשיבים שומעי לקחו של הרב דקהילתנו הגר"ב וקסלשטיין שליט"א

יו"ל ע"י מערכת 'בם חיתני' – מנחם אב תש"פ

ניתן להאזין לשיעורים : 03-7680292

בכל ענייני השיעורים : b037680292@gmail.com

לעילוי נשמת

הגאון החסיד רבי אליעזר דוד זצ"ל

בן הרב החסיד רבי יוסף יהושע פרידמן ז"ל

רב דביהמ"ד דחסידי מחנובקא בעלזא - לונדון יצ"ו

נלב"ע אמש ג' מנחם אב ערש"ק לסדר דברים תש"פ

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י אחד מתלמידיו הקרובים